

Moskva - zimska kraljica na početku ljeta

Moj prvi susret s Moskvom bio je Crveni trg (Krasnaja ploščad). Najpoznatiji ruski trg na prvi se pogled doimao mnogo manjim od onog kojeg sam poznavala iz filmova i s fotografija. Bilo je hladno proljetno jutro, a temperatura od minus dvadeset, "hlađena" sjevernjakom nije mi dopuštala duže zadržavanje. Sutradan, zasjalo je sunce i sve je izgledalo drukčije

Piše i slika: **Maja Kobol**

Sedamdeset i pet tisuća četvornih metara, koliko ima Crveni trg, doista je impozantna površina! Izgrađen u petnaestom stoljeću, svjedok je mnogih događanja iz prošlosti koja su mijenjala svijet. Veselja, pobune, suđenja... Neki od nas sjetit će se proslava Oktobarske revolucije, impresivnih vojnih parada i velikih svečanosti, kojima je Trg, u to vrijeme bio idealna scenografija. Na njegovom središtu Lenjinov je mauzolej.

I, kao u nekom filmu, pokraj mene je tog hladnog, ali sunčanog dana užurbano prošla svatovska povorka. Mladenka u bijelom krznu i mladoženja u bijelom kožnom kaputu, doimali su se tako nestvarno ispred tamnocrvenog i crnog

granita kojim je obložen mauzolej. Potpuno neuobičajena pozadina za fotografiranje tako radosnog i važnog događaja. Da je bar bilo počasne straže! Ukinuta je, saznajem, još prije desetak godina. Iza mauzoleja, pokraj kre-

Kupole dvorca Terem

maljskih zidina, nalazi se Nekropola u kojoj su pokopani Gorki, Gagarin, Brežnjev i mnogi drugi koji su obilježili rusku povijest.

Trgom dominira saborni hram Vasilija Blaženoga. Sagrađen je 1561. u znak sjećanja na pobjedu nad Tatarima. Sastoji se od devet međusobno različitih hramova koji imaju oblik kule. Velika kupola u sredini i osam kupola oko nje u obliku su divovskih turbana, koji simboliziraju osam tatarskih kneževina koje su pripojene ruskoj kruni. Središnja kula s kupolom visoka je 57 metara. Hram je sagrađen u duhu staroruske umjetnosti i u njemu je pokopan blaženi Vasilije. Legenda kaže da je Ivan Grozni, koji je dao sagraditi taj hram, oslijepio njegovog graditelja. Mislio je da će tako spriječiti izgradnju istog ili još ljepšeg hrama. Tada je to bila najviša građevina u Moskvi.

Od Kremlja počinje nova priča

Ipak, zvonik Ivana Velikog u Kremlju nadmašio ga je visinom, a neki kažu i ljepotom. A sedam kremaljskih kula koje se uzdižu duž zapadne strane Crvenog trga, uvode nas u jednu potpuno novu priču. Navikli smo da se riječ

Kremalj iznutra i pogled s rijeke Moskve

Kremalj upotrebljava kada se govori o ruskoj vladi i simbolično kada se govori o njezinoj politici.

No, Kremalj ili Kremalj, najstariji je dio grada i potječe iz 15. stoljeća. Upravo zbog toga što u njemu stoluje ruska vlada, postao je i njezin simbol. Sama riječ kremalj u prijevodu znači gradska tvrđava. Neki jezičari pak tvrde da je kremalj ruska varijanta grčke riječi kremlos - brežuljak iznad rijeke. Ima tu istine, jer je Kremalj izgrađen na Borovjeckom brežuljku.

Krajem 15 st. Moskva je bila središte jedinstvene Rusije koja je tada stvorena, a nastala je nakon što su Rusi zbacili mongolsku vlast dugu oko 250 godina. Ipak, mira nije bilo. Dvije godine Rusija je bila pod vlašću Poljaka. Nakon toga, pod Francuzima. Doduše samo četrdesetak dana. Naime, veliki požar koji je buknuo 1812. i uništio gotovo tri četvrtine grada, prisilio je Napoleona na brzo povlačenje. U sljedećem stoljeću, u bici za Moskvu, Hitlerova vojska je 1941. doživjela svoj prvi veliki poraz. Duga, hladna moskovska zima bila je tada najjača prednost Moskve!

Kremaljske zidine preživjele su sve te nedaće! Današnje su sagrađene od crvene opeke u obliku nepravilnog trokuta kojemu opseg iznosi 2,25 km. Visoke su od 5 do 19 metara, sagrađene su u 15. stoljeću i treće su po redu. Prve, koje su stradale u velikom požaru, bile

su od hrastovog drva, a druge su bile izrađene od kamena.

Nad sadašnjim zidinama Kremlja uzdignuto je dvadeset kula. Četiri su mnogo veće od ostalih i kroz njih se može proći. Najstarija i najviša kula je Trojicka (Troickaja brašnja), kula svetog Trojstva (76,35 m). Kroz nju je turistima omogućen ulaz u Kremalj. Najljepša je Spaska (Spaskaja brašnja), kula Spasiteljeva. Njezina su vrata glavni ulaz, rezerviran samo za visoke goste. Na glavnom trgu Kremlja četiri su hrama s pozlaćenim kupolama. Tu su krunjeni

prestolonasljednici i oglašavane važne državne odluke. Oduvijek se pomno slušao "glas iz Kremlja"... Zvonik Ivana Velikog od bijela kamena sa zlatnom kupolom na vrhu dominira trgom. Služio je kao glavna promatračnica s koje se vidi i do desetak kilometara daleko. Turisti se najradije fotografiraju, uz veliko Carsko zvono i Carski top u njegovoj blizini. U Kremlju je smješten i najbogatiji ruski muzej, Palača oružja. Tu je bila državna blagajna i radionica za izradu oružja i ratne opreme, te se u njoj izrađivalo zlatno i srebrno posuđe za

Turistička ulica Arbat

carski dvor, nakit i konjska oprema. Kada je Petar Veliki premjestio glavni grad Rusije iz Moskve u Petrograd, ova je moskovska palača postala muzej u kojem se čuvaju vrijedna djela iz primijenjene umjetnosti i ratnih vještina. To je tek jedan od oko sto muzeja i stalnih postava koje postoje u Moskvi.

Grad iznimne umjetnosti

Moskva je i pravi studentski grad sa oko osamsto tisuća studenata i oko osamdeset viših i visokih škola, te dva sveučilišta. Veliki je to grad iznimne umjetnosti. Ozbiljne glazbe, opere i baleta. Počasno zvanje akademskog kazališta ima čak osam moskovskih kazališta. Prvi je to zvanje dobio Boljšoj teatar (Veliko kazalište) 1919. godine. Odmah nakon njega dobilo ga je i Malo kazalište. Osim ova dva, na poznatom Kazališnom trgu, samo desetak minuta hoda od Crvenog trga, smjestilo se i Dječje kazalište.

Boljšoj teatar glavno je rusko operno i baletno kazalište, klasicistička zgrada iz prve polovice devetnaestog stoljeća koja može primiti oko dvije tisuće posjetitelja, za mene je ostala zatvorena. Predstave su rasprodane mjesecima unaprijed!

Ususret 860. rođendanu

Moskva je u jesen 1997. slavila svoj 850. rođendan. Ova se ljepotica smjestila

Tipična ruska drvena arhitektura

Rijeka Moskva

na obalama istoimene rijeke na površini od oko tisuću četvornih kilometara. Sastoji se od niza koncentričnih krugova. Svaki prsten je auto-cesta, a glavne se gradske ulice protežu okomito, pa je relativno lako orijentirati se u Moskvi i naći što tražite. Manji problemi nastaju zimi, zbog snijega koji Moskvu pokriva ponekad i duže od pet mjeseci uz temperature i do četrdeset ispod nule i vjetrove koji čine zime još hladnijim.

Možda i niste znali da je ona najveće riječno pristanište u državi. Moskva je rijekom Volgom i mnogobrojnim kanalima povezana sa čak pet mora: Baltičkim, Bijelim, Azovskim, Crnim i Kaspijskim morem.

Moskvom do Volge

Ima razvijen putnički i robni promet i tri velika riječna pristaništa. Rijeka Moskva protječe kroz grad u dužini od 45 kilometara, široka je oko 150 metara i njome plove i veći brodovi. Spojena je s Volgom, najvećom rijekom u Europi. Na žalost, za vrijeme mog boravka u Moskvi, brodovi nisu plovili. Rijeka Moskva je bila zaleđena. Oko devet milijuna Moskovljana u te dane najradije boravi u svojim toplim domovima. Zato me nisu iznenadile puste ulice prigodom mog kratkog boravka u Moskvi krajem

ožujka. Razlog pustim ulicama vjerojatno je bilo i održavanje ARHIMEDA, međunarodnog salona industrijskog vlasništva, jedne od najvećih svjetskih izložbi inovacija. Velika međunarodna izložba privukla je više od 1500 inovatora iz svih ruskih regija i osamnaest država svijeta. U tako velikoj konkurenciji, deset izložaka naših inovatora osvojilo je čak šesnaest odličja!

Turistička meka

Ljubitelji ozbiljne glazbe neće propustiti priliku da u Moskvi obnove i obogate svoju zbirku gramofonskih ploča. Veoma kvalitetna gramofonska industrija i niske cijene ploča razlog su gužve u kulturnoj trgovini "Melodija" na adresi Novi Arbat 40, u neposrednoj blizini Crvenog trga.

Ulica Arbat je najomiljenije mjesto turista, ali i Moskovljana.

Riječ arbat istočnog je podrijetla i znači predio izvan gradskih vrata, odnosno predgrađe. To je najstarija ulica u Moskvi i oličenje je stare Moskve. Pravi je raj za pješake. I za turiste željne moskovskog ugođaja i šopinga.

Šći, boršč i soljanka

Kako nije bilo mnogo vremena za upoznavanje s ruskom kuhinjom, degustirala sam samo odabrane delicije.

Ruska salata je vjerojatno najpoznatije rusko jelo. Sastoji se od isjeckanog povrća, mesa i majoneze. Ipak, kada posjetite Rusiju, posebice zimi, najprivlačnije će vam biti poznate ruske guste, vruće juhe. Šći je gusta juha od kupusa, a boršč je gusta juha od cikle. Soljanka je ukusna slana juha, a bujon bistra juha s mesom ili tjesteninom. U hotelu će vam često biti ponuđen sladoled, kojeg Rusi naprosto

obožavaju, i - palaćinke. Prodaju se i na ulicama, prelivene raznim džemovima, čokoladom i vrhnjem. Uz palaćinku koja se puši iz kartonske kutijice, možda ćete imati sreću naići i na uličnog svirača s balalajkom, tipičnim instrumentom ruskih stepa.

Moskvom "tabancugom" i svakako metroom

Najbolje je Moskvu upoznavati pješice. Dobro organizirana mreža Metropolitena, poznate moskovske podzemne željeznice, odvest će vas gdje želite. Metro svaki dan preveze oko pet milijuna putnika. Ima devet linija i 156 stanica. Jedinствена je to podzemna! Umjesto tamnih, zidovima išaranih hodnika, kakve smo navikli susretati u svijetu, ovdje će vas dočekati prava raskoš!

I nostalgican dah prohujalih vremena. Gradnja moskovske podzemne željeznice počela je 1935. Svaka je stanica izgrađena u drugom stilu. Posebice one starije. Upotrijebljeno je čak oko dvadeset vrsta mramora! Tu ćete naići na obojena stakla, raskošnu rasvjetu, kipove i svijećnjake! Stanica Novokuzmeckaja, na primjer, ukrašena je reljefima znamenitih bitaka i likovima velikih ruskih vojskovođa. Današnji izgled, Metropoliten duguje Staljinu, koji je od nje želio napraviti "pučku palaču". Karta za deset vožnji koštat će vas manje nego što ćete platiti kavu u hotelu.

Imate li vremena, svakako se zaputite na neke od velikih moskovskih tržnica. Na onoj istočnoj, poznatom Vernisažu, čeka vas Kremlj izgrađen od drva. Ovu kopiju

Katedrala Vasilija Blaženog

negdašnjeg Kremlja izradili su moskovski umjetnici. To je prostor u kojem se održavaju izložbe i recitali. Na njegovom trgu izložene su skulpture od leda koje se zrcale na suncu. Malo dalje, izvan drvenih zidina je tržnica. I mogućnost jeftinijeg šopinga! Svaki posjet stranoj zemlji povezan je s kupnjom suvenira. Jedan od najpoznatijih ruskih suvenira je "babaška". Na tržnici, između krznjenih šubara sve se šareni od njih! Pravo ime joj je matroška. Prikazuje seosku ženu rumenih obraza, odjevenu u živopisnu nošnju. Izrađena je od drva. Svaka lutka skriva u sebi bar pet manjih lutkica. Vješte ruke majstora, finom izradom mekog bijelog drva uspijevaju ponekada u jednu lutku

visoku 20 cm "ugurati" čak desetak lutkica! Rusi su pravi majstori u izradi drvenih suvenira. Drvene kutijice raznih veličina, oblika i različitih namjena zadivljuju maštovitošću njihovih autora. One koje se najčešće kupuju kao suvenir, imaju na sebi oslikane najpoznatije ruske kulturne spomenike ili prepoznatljive pejzaže. Druge, ništa manje zanimljive, oslikane su folklornim motivima.

Duge i hladne ruske zime, osim već poznatih šubara i krznjenih ovratnika, učinile su veoma popularnim i marame ispletene od najfinije vune. Umjetnost pletenja finih, poput paučine tankih marama uči se već od malih nogu. Marame, površine metra kvadratnog, toliko su fino pletene da mogu proći kroz promjer prstena! A griju kao najfinije krzno. Rijetko će se tko vratiti iz Moskve bez staklene teglice s kavijarom. Posebno je cijenjena usoljena ikra od kečige, jesetre i morune. Uz iranski, ruski je kavijar najbolji na svijetu. Jede se sirov, na preprženom kruhu, s maslacem. Ipak, kao i votku, najbolje je kavijar kupovati u velikim delikatesnim trgovinama. Onaj ponuđen na tržnicama, u pravilu je sumnjive kvalitete!

Moskva je prekrasna zimi, obavijena snijegom, ali svoje draži pokazuje i u proljeće, kada se njezini perivoji zazelene i lijepe Ruskinje skinu debele kapute i šalove. Zato, za posjet Moskvi potpuno je svejedno koje ćete razdoblje godine izabrati. Ona uvijek ostaje ljepotica. "Majčica", kako joj Rusi tepaju!

Ljepše putovanje uz DK vodiče: ITALIJA

Najbolji svjetski vodiči DK Eyewitness Travel Guides od sada su dostupni i na hrvatskom jeziku u izdanju Profila, a prvi iz serije koji predstavljamo je vodič kroz Italiju.

Italija stoljećima privlači ljude u potrazi za kulturom i romantikom. Rijetko se koja zemlja može natjecati s njenim antičkim korijenima, njenom umjetnošću, arhitekturom, glazbenom i

književnom tradicijom, krajo-likom ili hranom i vinom. Dva njezina moderna lica također su zadivljujuća: od 2. svjetskog rata Italija se uspela među deset najjačih svjetskih ekonomija, dok je u srcu zadržala mnoge običaje, tradicije i regionalne osobitosti agrikulturnog nasljeđa.

Namjeravate li otputovati u Italiju ili je želite pobliže upoznati, preporučamo ovaj vodič u kojem su nalaze informacije o

više od tisuću znamenitosti, trgovina, restorana, hotela i mjesta za zabavu. Uz više od 1500 fotografija, ilustracija i karata, pronaći ćete tlocrte i presjeke svih glavnih znamenitosti te mnoge 3D presjeke najzanimljivijih svjetskih spomenika kulture.

U seriji Profilovih vodiča objavljeni su još vodiči Prag, London, Pariz i Hrvatska, a ovog ljeta iz tiska izlaze Grčka, Venecija i Beč.